

Poradnik dla pacjentów

stosujących lek **Durogesic**®
(lub inne leki opioidowe)
i (lub) ich opiekunów

Broszura ta jest elementem programu oceny minimalizacji ryzyka związanego ze stosowaniem leków opioidowych. Zawiera ona ważne informacje dotyczące bezpieczeństwa stosowania, ważnych zagrożeń, właściwego przechowywania i usuwania i ma na celu zapewnienie, że korzyści ze stosowania tego leku / tych leków przeważają nad ryzykiem.

Broszurę otrzymują pacjenci, którym lekarz zalecił stosowanie leku Durogesic i (lub) ich opiekunowie.

Proszę przeczytać tę broszurę oraz ulotkę dołączoną do opakowania leku, aby dowiedzieć się więcej na temat leczenia bólu za pomocą leków opioidowych. W razie jakichkolwiek pytań lub wątpliwości należy zapytać lekarza prowadzącego.

Spis treści

Stosowanie leków opioidowych w pytaniach i odpowiedziach	4–8
Co to są opioidy?	
Jakie ryzyko wiąże się ze stosowaniem opioidów?	
• Uzależnienie	
• Depresja oddechowa	
• Pacjenci z chorobami serca	
Czego powinienem unikać podczas stosowania leków opioidowych?	
Jak bezpiecznie stosować opioidowe leki przeciwbólowe?	
Jak bezpiecznie przechowywać opioidowe leki przeciwbólowe?	
Jakie są inne opcje postępowania z bólem?	
Co powinienem wiedzieć o konkretnym leku opioidowym, który został mi zalecony?	
Lekarz zalecił mi lek Durogesic. Co to za lek i jak działa?	
U jakich pacjentów stosuje się lek Durogesic?	
Jak stosuje się lek Durogesic?	
Na co muszę uważać podczas stosowania leku Durogesic?	
Co powinienem zrobić, jeśli nadal odczuwam ból podczas stosowania plastrów Durogesic?	
Czy mogę sam przykleić sobie dodatkowy plaster, gdy ból się nasila?	
Czy ktoś inny może zastosować u siebie mój plaster?	
Co zrobić jeśli plaster przyklei się przypadkowo komuś innemu?	
Czy mogę przeciąć i podzielić plaster?	
Czy mogę przykleić plaster bezpośrednio po kąpiel?	
Czy mogę się kąpać, opalać i korzystać z sauny, solarium?	
Co powinienem zrobić, jeśli plaster odpadnie lub zapomnę go zmienić?	
Co zrobić, jeśli plaster nie przylega dobrze do skóry?	
Na jakie działania niepożądane powinienem zwrócić szczególną uwagę?	
Otrzymałem w aptece inny niż dotychczas lek zawierający fentanyl w plastrach.	
Co, jeśli nie znalazłem odpowiedzi na moje pytania?	8
Schemat ułatwiający pamiętanie o regularnej zmianie plastrów	9
Tabela z aktualnie stosowaną dawką i nazwą produktu	9
Dane kontaktowe lekarza prowadzącego i placówki ochrony zdrowia	10
Zgłaszanie działań niepożądanych	10

Co to są opioidy?

Opioidy to grupa substancji naturalnych lub syntetycznych wiążących się z receptorami opioidowymi w organizmie. Przykładowe substancje opioidowe to kodeina, morfina i heroina, fentanyl, buprenorfina. Niektóre opioidy występują naturalnie w organizmie człowieka (np. endorfiny, dynorfiny i enkefaliny). Opioidy mają silne działanie przeciwbólowe i z tego powodu głównym zastosowaniem opioidów w medycynie jest walka z bólem (pooperacyjnym, pourazowym, nowotworowym), często przewlekłym.

Jakie ryzyko wiąże się ze stosowaniem opioidów?

Uzależnienie

Opioidy należą do najbardziej uzależniających substancji znanych człowiekowi. Zależnie od substancji, częstości i metody podania uzależnienie psychiczne może pojawić się w krótkim okresie, nawet na przestrzeni kilku dni. Zależność fizyczna pojawia się zwykle po dłuższym i regularnym przyjmowaniu, ale słabe objawy abstynencyjne mogą pojawić się nawet po kilku dniach przyjmowania silnych opioidów (morfiny, heroiny). Charakterystycznym zjawiskiem towarzyszącym uzależnieniu jest rozwój tolerancji na lek i konieczność zwiększenia dawek dla osiągnięcia pożądanego efektu. Uzależnienie może prowadzić do nadużywania lub celowego niewłaściwego stosowania, co z kolei może skutkować przedawkowaniem i śmiercią.

Uzależnienie jest zaburzeniem psychicznym, które wymaga leczenia.

Czynniki ryzyka nadużywania opioidów:

- uzależnienie w przeszłości
- uzależnienie w rodzinie
- stosowanie leków na inne zaburzenia psychiczne
- wiek poniżej 65 lat (choć może wystąpić w każdym wieku)

Jeśli pacjent podejrzewa, że uzależnił się od leku, należy niezwłocznie porozmawiać z lekarzem.

Jeśli pacjent stosuje lek opioidowy dłużej niż kilka dni, organizm fizycznie się uzależnia. Jest to normalne i oznacza to, że organizm przyzwyczał się do leku. Gdy nie będzie już potrzebne stosowanie leku, konieczne będzie powolne, stopniowe zmniejszanie dawki, aby uniknąć objawów z odstawienia.

Depresja oddechowa

Zbyt dużo leku opioidowego w organizmie może powodować depresję oddechową. Objawia się ona znacznym spowolnieniem i spłyceniem oddechu. Bardzo rzadko te zaburzenia oddychania mogą zagrażać życiu lub prowadzić do zatrzymania oddechu i śmierci. Ryzyko to zwiększa się u osób przyjmujących duże dawki opioidów, a także przyjmujących jednocześnie inne leki nasenne lub uspokajające. Depresja oddechowa może utrzymywać się po zaprzestaniu podawania opioidów, szczególnie w postaci plastrów.

Pacjenci z chorobami serca

U pacjentów z zaburzeniami rytmu serca (arytmia) i wolnym rytmem serca, a także ze zbyt niskim ciśnieniem krwi, opioidy należy stosować z ostrożnością.

Czego powinienem unikać podczas stosowania opioidów?

Należy unikać spożywania alkoholu lub któregośkolwiek z poniższych leków (o ile lekarz nie zalecił inaczej), ponieważ może to spowodować depresję oddechową, zahamowanie oddechu i śmierć:

- Benzodiazepiny (leki uspokajające)
- Leki zwiotczające mięśnie
- Leki nasenne
- Inne leki opioidowe wydawane na receptę

Jak bezpiecznie stosować opioidowe leki przeciwbólowe?

- Należy poinformować swojego lekarza o wszystkich lekach, które pacjent przyjmuje, w tym o witaminach, suplementach diety, preparatach ziołowych i innych lekach dostępnych bez recepty.
- Należy przeczytać ulotkę dołączoną do opakowania leku.
- Każdy lek, a w szczególności opioidowy należy stosować dokładnie według zaleceń lekarza.
- Kiedy lekarz przepisze konkretny lek należy zapytać:
  - *Jak długo należy go stosować?*
  - *W jaki sposób przestać stosować lek opioidowy?*
- Należy zadzwonić do lekarza, jeśli lek opioidowy niewystarczająco łagodzi ból. Nie wolno zwiększać dawki samodzielnie.
- Nie wolno przekazywać ani podawać nikomu innemu swojego leku opioidowego. Lekarz wybrał ten lek opioidowy i jego dawkę tylko dla indywidualnego pacjenta. Dawka, która jest odpowiednia dla konkretnego pacjenta, może spowodować przedawkowanie i śmierć u kogoś innego. Jest to również niezgodne z prawem.
- Nie należy obsługiwać maszyn ani prowadzić samochodu, dopóki nie sprawdzi się jak lek opioidowy wpływa na pacjenta. Lek opioidowy może powodować senność, zawroty głowy lub oszołomienie. Należy zapytać lekarza, który określi czy i kiedy pacjent będzie mógł wykonywać te czynności.

Jak bezpiecznie przechowywać opioidowe leki przeciwbólowe?

Leki opioidowe należy przechowywać w bezpiecznym miejscu, niedostępnym dla dzieci czy innych osób trzecich. Wielu nastolatków lubi eksperymentować z lekami przeciwbólowymi. Można użyć odpowiedniej skrytki lub sejfu, aby przechować bezpiecznie lek. Należy stale kontrolować ilość posiadanego leku.

Jakie są inne opcje postępowania z bólem?

Leki opioidowe nie są jedyną opcją leczenia bólu. Należy porozmawiać z lekarzem, czy w opanowaniu bólu mogą pomóc inne nieopiodowe leki, lub inne metody niefarmakologiczne w tym: fizykoterapia, ćwiczenia, odpoczynek, akupunktura lub terapia behawioralna.

Co powinienem wiedzieć o konkretnym leku opioidowym, który został mi zalecony?

Lekarz przepisał konkretny lek. Należy zawsze przed rozpoczęciem stosowania każdego leku przeczytać ze zrozumieniem ulotkę, dołączoną do opakowania. W tej ulotce znajdują się wszystkie najważniejsze informacje, mające wpływ na skuteczne i bezpieczne stosowanie każdego leku.

W razie wątpliwości należy zawsze porozmawiać z lekarzem

Lekarz zalecił mi lek Durogesic. Co to za lek i jak działa?

Lek Durogesic należy do grupy leków opioidowych, zawiera jako substancję czynną fentanyl, który jest lekiem podobnym do morfiny o bardzo silnym działaniu przeciwbólowym. Durogesic ma postać plastrów, a fentanyl znajduje się w cienkiej warstwie kleju. Po przyklejeniu plastra do ciała fentanyl stopniowo przechodzi przez skórę do krwiobiegu. Po wejściu do krwiobiegu fentanyl działa na receptory opioidowe w organizmie, łagodząc ból.

U jakich pacjentów stosuje się lek Durogesic?

Lek Durogesic stosuje się w leczeniu ciężkiego bólu przewlekłego (zarówno nowotworowego jak i nienowotworowego) u pacjentów wymagających ciągłego podawania leków przeciwbólowych.

Natomiast nie stosuje się go do łagodzenia bólu krótko trwającego, nagłego lub pooperacyjnego.

Jak stosuje się lek Durogesic?

- Plastry zmienia się co 3 dni, mniej więcej o tej samej porze dnia. Na końcu tej broszury znajduje się schemat z dniami tygodnia ułatwiający pamiętanie o zmianie plastra co 3 dni.
- Jeśli używa się więcej niż jednego plastra, wszystkie powinny zostać zmienione w tym samym czasie.
- Po odklejeniu starego plastra należy złożyć go na pół, aby skleił się, a następnie umieścić w miejscu niewidocznym i niedostępnym dla osób trzecich, szczególnie dzieci, do czasu usunięcia. Należy zapytać farmaceutę, jak usunąć leki, których się już nie używa.
- Wybrać miejsce na ramieniu lub górnej części ciała, aby przykleić nowy plaster. Skóra nie powinna mieć uszkodzeń, plam ani innych przebarwień i nie powinna być zbyt owłosiona. Obszar powinien być również suchy i czysty.
- Należy zmieniać naprzemiennie obszar, w którym przykleja się plastry, aby jeden obszar nie był wykorzystywany dwa razy z rzędu.

Szczegółowa instrukcja postępowania z plastrami Durogesic znajduje się w ulotce dołączonej do opakowania.

Na co muszę uważać podczas stosowania leku Durogesic?

Wszystkie przedstawione wcześniej ostrzeżenia dotyczące leków opioidowych mają zastosowanie u pacjentów stosujących lek Durogesic. Ponieważ lek Durogesic jest w postaci plastrów przyklejanych na skórę, mogą pojawić się dodatkowe pytania dotyczące bezpieczeństwa stosowania, wynikające z tej drogi podania leku. Przedstawiamy je poniżej:

Co powinienem zrobić, jeśli nadal odczuwam ból podczas stosowania plastrów Durogesic?

Plastry z fentanylem zapewniają podstawową ulgę w bólu. Oprócz plastra pacjent może otrzymać również szybko działający lek przeciwbólowy na wypadek chwilowego nasilenia bólu (bóle przebijające). Przyczyny nasilenia bólu mogą być następujące:

- Przy pierwszym zastosowaniu plastrów lub po zwiększeniu dawki może minąć dzień lub dłużej, do osiągnięcia jego maksymalnej siły działania.
- Można odczuwać ból podczas wykonywania pewnych czynności, pomimo stosowania plastrów, np. mycie, większa ilość ruchu. Jeśli pacjent wie, że jakaś czynność może nasilać ból, można przyjąć dawkę szybko działającego leku przeciwbólowego przed wykonaniem tej czynności.
- Czasami można odczuwać ból bez oczywistej przyczyny. Lekarz prowadzący ustali jaką dawkę dodatkowego szybko działającego leku przeciwbólowego należy zastosować. Jeśli pacjent potrzebuje więcej niż 2 lub 3 dawek tego dodatkowego leku przeciwbólowego dziennie, należy powiedzieć o tym lekarzowi lub pielęgniarkę. Może być konieczne zwiększenie dawki plastra Durogesic.

Czy mogę sam przykleić sobie dodatkowy plaster, gdy ból się nasila?

NIE NALEŻY przyklejać żadnych dodatkowych plastrów, chyba że otrzyma się takie polecenie od lekarza (patrz powyżej).

Czy ktoś inny może zastosować u siebie mój plaster?

NIE pozwól nikomu używać Twoich plastrów. Lekarz wyliczył dawkę właściwą tylko dla Ciebie. Dawka, która jest odpowiednia dla konkretnego pacjenta, może spowodować przedawkowanie i śmierć u kogoś innego.

Co zrobić, jeśli plaster przyklei się przypadkowo komuś innemu?

Należy jak najszybciej usunąć plaster oraz skontaktować się z lekarzem. Przypadkowe przyklejenie się plastra na skórę innej osoby (w szczególności dziecka) może spowodować przedostanie się leku przez skórę i wywołać ciężkie działania niepożądane zagrażające życiu, takie jak depresja oddechowa.

Czy mogę przeciąć i podzielić plaster?

NIE przecinaj ani nie dziel plastra.

Czy mogę przykleić plaster bezpośrednio po kąpielach?

NIE nakładaj plastra zaraz po kąpielach / prysznicu - najpierw pozwól skórze ostygnąć i wyschnąć.

Czy mogę się kąpać, opalać i korzystać z sauny, solarium?

Można kąpać się, pływać, wykonywać ćwiczenia fizyczne za zgodą lekarza.

NIE NALEŻY jednak opalać się i stosować długotrwałych kąpeli rozgrzewających lub sauny czy solarium, ani przykładać bezpośredniego ciepła do obszaru z przyklejonym plasterem (np. butelka gorącej wody, koce rozgrzewające, termofory).

Co powinienem zrobić, jeśli plaster odpadnie lub zapomnę go zmienić?

Jak najszybciej należy przykleić nowy plaster. Następny plaster należy zmienić standardowo po 3 dniach (72 godziny).

Co zrobić, jeśli plaster nie przylega dobrze do skóry?

Należy docisnąć go całą powierzchnią dłoni i przytrzymać tak przez kilka minut. Ewentualnie dodatkowo można przykleić go przylepcem.

Na jakie działania niepożądane powinienem zwrócić szczególną uwagę?

Jeżeli pacjent lub opiekun zauważy u osoby stosującej plastry którykolwiek z poniższych objawów, należy natychmiast usunąć plaster oraz skontaktować się z lekarzem lub udać się niezwłocznie do najbliższego szpitala. Może być konieczna intensywna opieka medyczna.

- Uczucie nadmiernej senności, nadmiernego spowolnienia lub spłycenia oddechu. Należy postępować jak wyżej i zachęcać pacjenta, aby jak najwięcej poruszał się i mówił. Te zaburzenia oddychania mogą bardzo rzadko zagrażać życiu lub prowadzić do śmierci, szczególnie u osób, po rozpoczęciu stosowania plastrów lub po zmianie dawki.
- Nagły obrzęk twarzy lub gardła, ciężkie podrażnienie, zaczerwienienie lub pęcherze na skórze. Mogą być to objawy ciężkiej reakcji alergicznej.
- Drgawki
- Zmniejszona świadomość lub utrata świadomości.

Należy zapoznać się z pełną listą działań niepożądanych, znajdującą się w ulotce dołączonej do opakowania.

Otrzymałem w aptece inny niż dotychczas lek zawierający fentanyl w plastrach.

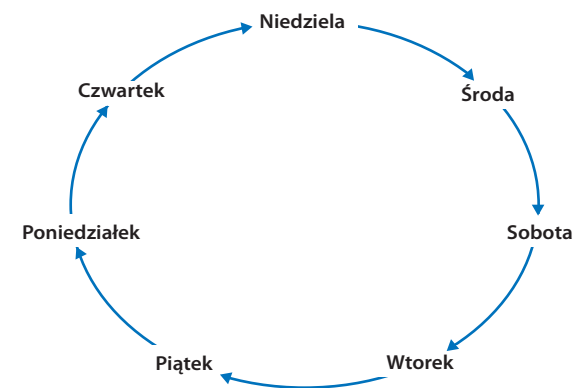
Dostępnych jest kilka rodzajów plastrów zawierających fentanyl, produkowanych przez inne firmy farmaceutyczne pod różnymi nazwami handlowymi. Jeśli to możliwe, za każdym razem pacjent otrzyma ten sam produkt. Jeśli jednak pacjent zauważy, że plastry wyglądają inaczej niż te, których używał dotychczas, należy omówić wątpliwości z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Co jeśli nie znalazłem odpowiedzi na moje pytania?

- Należy jeszcze raz przeczytać dokładnie ulotkę dołączoną do opakowania.
- Porozmawiać z lekarzem lub farmaceutą lub pielęgniarką.
- Skontaktować się z firmą Janssen <https://www.janssen.com/poland/>

Schemat ułatwiający pamiętanie o regularnej zmianie plastrów

Poniższy schemat może być pomocny w pamiętaniu, kiedy należy zmienić plaster. Należy zaznaczyć dzień na diagramie, kiedy po raz pierwszy pacjent przykleja plaster. Następnie należy podążać za strzałką do następnego dnia. To dzień, w którym pacjent powinien zmienić plaster. Dalej należy postępować zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Tabela z aktualnie stosowaną dawką i nazwą produktu

W poniższej tabeli, można wpisać aktualnie stosowaną moc plastra z fentanylem, oraz nazwę handlową. Można ją zaktualizować za każdym razem, gdy lekarz zaleci większą lub mniejszą moc plastra lub jeśli pacjent otrzyma inny produkt.

Data	Moc plastra	Nazwa handlowa

Janssen-Cilag Polska Sp. z o.o.
ul. Ilżecka 24
02-135 Warszawa
tel. 22 237 60 00, fax 22 237 60 31
www.janssen.com/poland

janssen